

Comentariul poeziei Sara pe deal scrisa de Mihai Eminescu - prima parte

Scrisa in 1871, poezia a avut o a doua versiune, cuprinsa in poemul Eca (varianta ultima a Ondinei). La 1 iulie 1885 a fost publicata independent in "Convorbiri literare". Trebuia sa fie inclusa in volumul Lumina de luna.

Disponerea pe trei planuri a elementelor spatiului, coincidenta sensurilor spatialitatii si temporalitatii s.c.l. demonstreaza elaborarea atenta, riguroasa, matura a poeziei.

Trei planuri ale verticalitatii (valea - salcamul si dealul - bolta), un mo-tiv-nucleu temporal reunind conotatiile aceleiasi valori: sacralitatea; acestea sunt determinarile. Amurgul ("sara") si vechimea sunt reprezentari ale timpului sacru - al genezei, al izvorarii (cf. Ioana Em. Petrescu).

Sara pe deal e o "idila a dealului si a inserarii (spatiu si timp sacre). Elementele caracteristice fiecarui plan (fumul in vale, fantanile, salcamul, stelele etc.) isi pierd in mare masura valoarea picturala. Nu contururi, nu obiecte numesc acestea, ci esente ce construiesc o atmosfera, un univers armonic. Eminescu nu e un poet descriptiv literalmente. Aparenta picturalitate e concurata energic (si in favoarea esteticului) de poetizare, de stilizare. Reperele spatiului au valoare de semn, de simbol. Buciumul, reprezentand nostalgia departarii, clopotul, toaca, fluierul sunt sonoritatile acestui spatiu smuls pe verticala si spre eternitate. Timpul izvorarii - al stelelor nascand, al apelor izvorand, al turmelor urcand e un reper nedeterminat, mereu generativ, proiectat intr-o infinitate originara. Eternitatea este "dimensiunea" consonanta inaltimii. Corespondentul terestru al eternitatii e vechimea. De aceea salcamul e vechi, la fel clopotul, stresinile.

Ordonatoare, miscarea pe verticala a elementelor spatiului sugereaza aspiratia cosmica a spatiului terestru, pe care o subliniaza si verbele "urca", "ridica", si epitetul "inalt". Ca ideea e "elaborata" sta marturie miscarea "ilogica" a turmelor la deal si transfigurarea salcamului in arbore de deal.

Pe aceste dimensiuni dealul si salcamul devin un ax al universului la care se raporteaza sentimentul iubirii ca principiu absolut, originar, tutelar.